

AZ ABONYI LAJOS MÚZEUM HÍREI – 2006. ÁPRILIS

A múzeum gyarapodása

Március utolsó hetében került hozzánk a Köztársaság úti 1832-ben épült ún. Magó-féle házból 4 db tetőcserép, mely Rátóti Attila abonyi lakos ajándéka.

Március idusában Lovasné Badár Júlia juttatta el Mezőtúrról édesapja Badár Balázs fokosát, melynek nyelébe a keramikumművész édesapa „B” monogramját véste bele.

Az ajándékozónak ezúton is szeretnénk köszönetet mondani, mert gyarapítják és gazdagítják az Abonyi Lajos Múzeum állományát.

Itt szeretnénk ismételtlen felhívni az abonyi lakosok figyelmét, ha emlékeztükben még élnek a régi gyermekkori történetek, vagy egy-egy érdekesség Abonnyal kapcsolatban, illetve szülők, nagyszülők, dédszülők meséltek önöknek a régmúlt időről az abonyi emberekkel, gazdasággal, iskolával stb. kapcsolatos témákról, írják meg ezeket a felejthetetlen eseményeket, melyek az utókor számára felbecsülhetetlen értéket képviselnek majd a felnővekvő nemzedékek számára. Ha birtokukban van ilyen és ehhez hasonló írásuk, esetleg lejegyzésre szoruló emlékü, kérjük az abonyi múzeumba juttassák el.

Házunk táján

Hírt adunk az ABONYI HÍMESTOJÁS címet viselő pályázatról: Az április 8-án megtartott kiállításon Acsai Ferenc köszöntötte a megjelenteket, majd Somodi Anett művészettörténész hallgató nyitotta meg a tárlatot. A kiállításra 59 pályamű érkezett és 377 hímesztóajt állítottunk ki. A harmadszorra megrendezett kiállításon szép számmal vett részt a Somogyi Imre Általános Iskola, a Gyulai Gaál Miklós Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény továbbá a Montágh Imre Általános Iskola, Óvoda és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény. Pályázaton kívüli kiállító volt Balassiné, Dinnyés Istvánné, Nagy Béla. A zsűri (Mészáros István, Mladoneczky Györgyné, Dirner Józsefné, Heiling György, Abonyi Magyar Imre) döntése alapján díjazottak; Donkó Benedek Levente 3.a /Gyulai isk./, Kosaras Márton 3.a /Gyulai isk./, Mészáros Petra 3.a /Gyulai isk./, Tóth Anett 8.b /Gyulai isk./, Montágh Imre Általános Iskola, Óvoda és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény 6.osztálya: Balogh Gábor, Bendó Márk, Csalami András, Halasi Gábor, Lukács Róbert, Major Attila, Molnár Krisztián, Rabács Richárd, Rafael Krisztián, Rác Tibor, Rékasi Erika.

Nagy örömünkre Mészáros István vendéglős vándorkupát indított útjára, melyet egy évig őriz a különdíjazott pályaművet készítő osztály. A 2006-os évben a Montágh Imre Általános Iskola 6. osztálya nyerte el a Hímesztóajt vándorkupát. A kiállításban látható húsvéti hangulatú háttérképeket Temesközy Ferenc bocsátotta rendelkezésünkre. Ezúton köszönjük neki és a beküldött diákok hímes munkáit, valamint azt az önzetlen túrós batyu és citromos tea támogatást, amivel a Mészáros Vendéglő örvendeztette meg a gyereksereget és a látogatókat. (A kiállítás április 30-ig volt látható.)

Gyűjteményünk tárházából

Az itt látható türeleműveg elnevezését megtaláljuk magában a szóban, tehát aki ilyesfajta munkára adta a fejét, igen csak birkatürelemmel kellett rendelkeznie. Eme kiállítási tárgyunk üveg, fa és papír felhasználásával készült. Magában az üvegben Krisztus keresztre feszítésének jelenetét látjuk. A tárgy magassága 27 cm, szélessége 8 cm és hosszúsága 11 cm. Ezen türeleműveg készítésének ideje 1900-ra tehető. A gyűjteményünkbe kerülésének időpontja nem ismert. Az ajándékozó: Szekeres Pál.

A türeleműveg szűk nyakú üvegpalackban elhelyezett, fából vagy csontból faragott ábrázolás. Nevezik még türelempalacknak és türelemmunkának is. Az üreg belsejében állítják és ragasztják össze apró elemekből csipesz, fapálcika és drótkampó segítségével – ez elterjedtebb volt Magyarországon. De más technikát is alkalmaztak, mégpedig az előre egybeszerkesztett építményt miután összecukhatóvá vált, az üvegbe csúsztatás után fonal segítségével szétnyithatóvá tették. A türeleműveg a XVI. század óta létezik, és Európa nagy részén kedvelt szobadísz, kandallódísz lett. A magyarországi parasztházakban a sublót dísz, s a XVIII. században már kedvelt lakásdísz volt. A faragással is foglalkozó pásztorok és barkácsolók még a XX. század első felében is készítették. Hozzájárult közép-európai elterjedéséhez a németországi doboz- és játékaru gyár (oberammergani, berchtesgadeni), mely többféle jelenetet állított elő a türeleművegben részben mozgó figurákkal.

Nyugaton többnyire fekvő formában terjedt el belsejében hajó ábrázolással. Közép-Európában (beleértve hazánkat is) a faragványt álló üvegbe építik bele, a rendelkezésre álló tér gyakran több szintre tagolt.

Magyarországon két formát kedveltek. Megemlíthető az 1784-ből Földváról előkerült kicsi oltárral készült palack és a Selmec- vagy Bakabányáról előkerült bányászpalack 1791-ből. Az előbb említett a kálvária (Krisztus szenvedése), amely türeleművegbe zárt feszület Jézus szenvedésének eszközeivel. Előfordultak bányászpalackok, amelyek a bányászélet-, technika és -viselet értékes dokumentumai, a 3, vagy 4 szinten apró figurákkal a legjellemzőbb bányamunkákat eleveníti meg. Egyéb ábrázolást ritkábban használtak (pl. a szőlőmunka bemutatása).

Megemlékezések, események, évfordulók

(Az Abonyi Lajos Múzeum és az Abonyi Lajos Múzeum Baráti Körének közös programjai)

A Ceglédi u. 25. szám alatt található emléktáblánál emlékeztünk meg és hajtottunk fejet **Kosztá József** festőművész emlékének, születésének 145. évfordulója alkalmából.

Az elhangzott beszéd: Koszta József festőművész emléktáblájánál és házánál állunk most. 1861. április 27-én született Brassóban. Apja mészáros volt. A reáliskolát szülővárosában végezte el, majd fényképezésnek szegődött el két évre. A fényképezés mellett elsajátította az arcképfestés alapjait is.

Önéletrajzában így emlékezik pályakezdésére: „Gyermekkoromban az volt egyedüli vágyam, hogy juhásztor lehessenek, nem éppen a juhok kedvéért, hanem mert mint juhásztor napestig elnézhetném a fellegek járását, a vidék szépségét és festegethetnék is, hiszen a kutyám eligazítaná a juhok dolgát. De hát nem volt szerencsém, mert a szüleim

az elemi után beadtak a reáliskolába, sőt már a II. és III. osztályt jártam, amikor megkezdhettem a sztrájkot, nem akarván tovább tanulni. Nem is tanultam tovább. De a juhászorságból mégsem lett semmi. Sok viszontagság után festőakadémiákba kerültem, Bécsbe, Münchenbe, de ezzel messze, messze estem az én ideálomtól.”

1882-ben összegyűjtött pénzéből beiratkozott a bécsi akadémia. Ezután több nagyvárosban s végül Pesten folytatta tanulmányait, Benczki Gyula mesteriskolájában. Pesten Lotz Károly és Székely Bertalan volt tanítómestere. A müncheni négyévi tartózkodás után 1897-ben tért haza. Ebben az évben a „Hazatérő aratók” c. paraszti témájú életképével elnyerte a Műbarátok ösztöndíját, 1900-ban pedig egy párizsi kiállításra vehetett át. Rövid ideig Nagybányán dolgozott, ahol Ferenczy Károly művészete hatott rá.

A festőiskolák által rákényszerített művészeti stílusokat az alföldi tartózkodása alatt hamarosan elhagyta. Itt említeném meg, hogy az 1900-as évek elején – ahogy az egykori városszéli házon lévő emléktábla is mutatja – Abonyban is megfordult, és az abonyi táj is rabul ejtette. Itt tartózkodásáról kevés adat áll rendelkezésünkre. De legyen elég annyi, hogy Koszta József a Munkácsy tradíciót folytató ún. alföldi irányzat egyik legjelentősebb képviselője.

Ecsetvonásai szenvedélyességről árulkodnak: erős alföldi fényeket vitt képeibe, melyeket az árnyékok sötét színeivel erősített fel.

Külföldi útjai után, az 1910-es évek közepén rövid ideig a Szolnoki Művésztelepen, majd a Szentes határában lévő tanyáján dolgozott három évtizeden át. A tanyavilág festőjeként vonult be a művészettörténetbe.

1917-ben az Ernst Múzeumban állította ki munkáit. A kritika és a közönség egybehangzóan ünnepelte. A Barcelóniai Világkiállításon 1929-ben a „Berekhái szélmalom” című festményével nyert díjat.

1935-ben állami festészeti aranyéremmel tüntették ki.

Festészetének színtere az Alföld, azon belül is Szentes, ahol tanyát és földet vásárolt.

Ecsetvonásai az idők múlásával mind sűrűbbekké váltak, és vérmes színekben tündököltek. A mindennapos mezei látványt festette: vonuló asszonyokat karjukon a termésekkel teli kosarakkal aranyezők előtt, sötét égbolttal a háttérben.

A II. világháború idején, egészsége romlani kezdett. 1948-ban még átvehette a Kossuth-díjat. Egy évre rá, 1949. július 29-én 85 éves korában elhunyt.

A Nemzeti Galéria több festményét őrzi. Hagyatékából 29 festmény a szentesi Koszta József Múzeum tulajdonába került, melyek állandó tárlaton láthatók.

1949-től a róla elnevezett múzeum névadója, a későbbiekben utcát, iskolát neveztek el róla Szentesen. Városi házat emléktábla jelöli (Zrínyi u. 2.), utcája elején domborműves emlékoszlop áll. (Borsos Miklós alkotása, 1969.)

Őrizzük meg továbbra is emlékezetünkben az alföldi táj jeles piktorát, Koszta Józsefet...

Hírek a szomszédságból

A váci Tragor Ignác Múzeum „Értékeink I.” című kiállításra és előadásra hívja meg az érdeklődőket, amely április 11-étől nyílt meg a Hincz Gyula Kiállítóhelyen. A bevezetést tartotta a hallgatóknak: Balázs Miklós Ernő DLA mozaikművész. Előadók: Szentgyörgyi Edit főrestaurátor (Magyar Nemzeti Galéria) és Prázmány Noémi restaurátor-művész. A kiállítás május 7-ig volt megtekinthető hétfő kivételével 10 és 18 óra között (Vác, Káptalan utca 16.).

Ridovics László festőművész kiállítása nyílt meg április 29-én, a Szőnyi István Emlékmúzeumban. A tárlatot megnyitotta Benedek Katalin, a Magyar Nemzeti Galéria művészettörténésze. Megtekinthető június 11-ig hétfő kivételével naponta 10-18 óráig (Zebegény, Bartóky u. 7.; e-mail: szonyim@internet.hu). A meghívó hátulsó oldalán olvasható: „Ridovics László Munkácsy-díjas festőművész Szőnyi István tanítványa volt. 2006 tavaszán kiállítása a zebegényi Szőnyi Múzeumban a *Tisztelet a Mesternek* kiállításorozat keretén belül kerül megrendezésre főhajtásként egykori mesterének emléke előtt. A tárlat igen gazdag anyagot vonultat fel: festményeket, grafikákat, kispasztikákat a művész életpályájának korai időszakától kezdve egészen napjainkig. A 81 éves mester ma is aktív, a legfrissebb munkákból is kapunk ízelítőt. Festőtársak, művészbárátok portréi villannak fel, vallomások, látéletek az alkotó életének korszakairól, sorsának meghatározó alakjairól, a családról. Látható lesz az 1962-es

velencei biennálén bemutatott alkotása, múzeumba került munkáit a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményéből kölcsönözött Ónarcképe és Nagymama portréja képviselik. A művész vállalva a hazai művészet hagyományait teremtette meg saját, öntörvényű festői világát, és vált a kortárs természetelvű festészet kiemelkedő alakjává.”

Bereczki Kossack Katalin keramikusművész tárlata nyílt meg, és egyúttal a felújított Gorka Múzeum állandó kiállítása is megtekinthető április 22-től. Az időszaki kiállítás június 18-ig, hétfő kivételével naponta 9-17 óráig (Verőce, Szamos u. 22.; tel.: 06 27/350 017) megtekinthető. A kiállítást megnyitó Köpöczy Rózsa művészettörténész írása a keramikusművészről a meghívó oldalán: „Bereczki Katalin pályája kezdetétől mélyeséges vonzódást érez az ősi kultúrák iránt. Először 1993-ban sikerült eljutnia a *hopi* indiánokhoz, majd következő évben Afrikában, a Mali Köztársaságban a *dogonok* között tölthetett pár hetet, azóta szinte minden évben visszatér hozzájuk. Élete nagy élménye, hogy láthatta az afrikai fazekas asszonyokat dolgozni, akik drága berendezések nélkül a legegyszerűbb eszközökkel is meg tudják teremteni tökéletesen funkcionáló edényeiket, ismerik a tartós felületkezelést, a redukciós égetés titkait.

Katalin együtt bányássza velük a nyersanyagot, vizezi, gyúrja, kézzel, lábbal egyengeti az agyagot, mindenben alkalmazkodik vendéglátóihoz, és nagyon figyel, de ő is tud nekik adni valamit. Olyan kemencéket épít agyagból, mely alkalmas főzésre, sütésre és az agyagtárgyak kiegészítésére, mert az ottani fazekasok sem a korongot, sem a kemencét nem ismerik. Azóta is járja Afrikát, Európát, eleget tesz a meghívásoknak, és építi az agyagkemencéket.

Munkáiban felidéződik az utazások során tanult szellemisége. Erősen samottos agyagból készült tárgyait gyakran **raku** mázzal égeti. Ez olyan redukciós eljárás, melynek során a fémoxidok visszaalakulnak fémme, és csillogó, semmihez sem hasonlítható réteget alkotnak a kerámia felületén.

A tárlat talán legizgalmasabb darabjai a fém és samottos agyag kombinációjából készült maszkok. Afrikában Katalinra nagyon mély benyomást tett a feketék tánca, aminek fontos kelléke a maszk. Olyan szimbolikus ereje van, hogy a táncosok az álarc segítségével lélekben azonosulhatnak azzal a lénnel, akit a maszk megjelenít. Így a csúnyák széppé válhatnak, a gyávák bátorra, a gyermeket óhajtók terméknnyé. Katalin agyagfejei az afrikai inspirációkon túl emlékeztetnek a sámánmaszkokra, a busó fejekre, de a középkori lovagok páncélba szorított arcát is idézik.

Sokszínű oeuvre-jébe beleférnek a funkcionális edények, a figurális szobrok és a szimbolikus tárgyak egyaránt. Az utóbbiak megformálásában el tudott jutni a legemlékezőbb, legtisztább formákig, akár a lecsiszolt kavicsok tökéletességéig.

Verőcei tárlatán életművének inkább a természeti népek által ihletett darabjait láthatjuk, melyek a legnagyobb otthonossággal találták meg helyüket a Gorka család kerámiai mellett.”

Bereczki Kossack Katalinról: 1956-ban született Békéscsabán. 1974-ben érettségizett a békéscsabai Rózsa Ferenc Gimnáziumban. 1975-78 között Ilmenauban (NDK) porcelánfestést tanult, és az ottani porcelángyárban dolgozott három évig. 1977-ben Berlinben „Fiatall Művész” díjjal tüntették ki. 1979-89 között a kerámiamesterséget különböző műhelyekben sajátította el, Budapesten szerezte meg a keramikus képesítést. 1983-ban a budapesti Néprajzi Múzeumban kerámia restaurátorként dolgozott egy évig. 1989 óta vesz részt rendszeresen kiállításokon Németországban, Ausztriában, Szlovákiában, Romániában, Magyarországon. 1990-ben Németországba költözött és a puttenhausenai kerámiagyárban sikerült kialakítania önálló műhelyét (Dank an Leipfinger-Bader). 1994 óta rendszeresen valósít meg olyan projekteket, melyek célja különböző természeti népek fazekas művészetének tanulmányozása, illetve saját tapasztalatainak átadása. 1995 óta épít kerámiakemencéket Németországban és Afrikában. 1995-96-ban megkapta a „Kloster Irrsee” nevű ösztöndíjat. 1992 óta dolgozik különféle nemzetközi művészeti szimpóziumok meghívottjaként Európa országában. Nagy megtiszteltetés számára, hogy most a verőcei Gorka-házban mutathatja be kerámiaiát.

A váci *Tragor Ignác Múzeumban* 2006. május 12-én nyílt meg a Hincz Gyula Kiállítóhelyben „**Orosz István anamorfózisok**” címmel tárlat.

A megnyitón az anamorfózisok mibenlétéről – történetükről, technikájukról és filozófiájukról – valamint a kiállított munkákról maga a művész beszélt. (A kiállítást Bárdosi József művészettörténész rendezte.)

A kiállítás megtekinthető július 30-ig, hétfő kivételével 10 és 18 óra között.

(2600 Vác, Káptalan utca 16. Tel.: (27) 313 463; www.muzeum.vac.hu)

Orosz István a Magyar Iparművészeti Egyetem grafika szakán diplomázott. Autonóm képzőművészettel, alkalmazott grafikával és animációs filmmel egyaránt foglalkozik. Munkáival rendszeresen részt vesz nemzetközi képzőművészeti tárlatokon, grafikai biennálékon és filmfesztiválokon. A reneszánsz művészek által kedvelt különös ábrázolási technika, az anamorfózis újbóli használatba vétele foglalkoztatja. Több publikációja jelent meg ebben a témában. Tagjai közé választotta az Alliance Graphique Internationale, a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia és a Magyar Művészeti Akadémia. A Pannónia Filmvállalat rendezője és a Nyugat-Magyarországi Egyetem tanára.

Kiállítások: 1995-Budapest, Vigadó Galéria; 1997-Chicago, I Space Gallery; Thessaloniki, Aristotelian University; 1998-Koppenhága, Mosting Hus; 1998-Bethlehem (USA) Payne Gallery, Moravian College; Kansas City, Hammerpress – Graphic Archive; 2000-Silkeborg, Kunst Center; 2000-Isztambul, Bilgi Üniversitesi; 2001-Sopron, Festőterem; 2002-Pozsony, Slovenska Narodná Galeria; 2002-Princeton, Marsha Child Contemporary; 2003-Budapest, Szent Mihály Kápolna; 2004-Torun, Galeria Sztuki Wozownia; 2004-Hága, Escher in Het Paleis; 2005-Párizs, Institute Hongrois.

Díjak: Award of the International Film Club Associations at the International Film Festival (Oberhausen, 1986); Gold Medal at the Biennial of Graphic Design (Brünn, 1990); Balázs Béla Díj (Budapest, 1991); First Prize at the International Poster Biennial (Lahti, 1991); A „Mediawave” Nemzetközi Film- és Videóművészeti Fesztivál fődíja (Győr, 1991); Munkácsy Mihály Díj (Budapest, 1993); Creative Distinction Award of European Design Annual (Dublin, 2000); Gold Medal of Society of Illustrators (New York, 2001); A Képzőművészeti Filmszemle Fődíjai (Szolnok, 2002, 2004); Életműdíj a II. Aranyrajzszög kiállításon (Budapest, 2003); Erdemes Művész (Budapest, 2005).

„**AZ ARANYSZARVAS NYOMÁBAN A Blaskovich fivérek és a magyar régészet kapcsolata**” c. régészeti kötet bemutatójára invitálja a *Blaskovich Múzeum* és a tápiószelei Múzeumbaráti Kör május 26-án 10.30-kor. Helyszín: Művelődési Ház, Tápiószele, Posta utca 2.

(Információ: Blaskovich Múzeum 53/380-061, e-mail: blaskovichmuzeum@pmmi.hu; www.blaskovichmuzeum.hu)

A múzeum egyik adományozója az abonyi származású Rithnovszky János vitézzé avatásáról adunk hírt: az 1956-os Vitézi Lovagrend érdemei alapján tagjai közé fogadta 2006. május 20-án szombaton Debrecenben, a Kossuth téri Református Nagytemplomban. Az avatási szertartást vitéz Holl Ferenc országos elnök, főkapitány végezte.

Ugyancsak Rithnovszky János hívja és várja az *abonyi Városháza dísztermében* tartandó irodalmi szerzői estjére, melyre június 3-án 18 órakor kerül sor. Az est rendezője Tóth László, a helyi Zeneiskola igazgatója, közreműködnek Abony város versmondói és zeneművészei.

Könyvajánló

Április havának utolsó hetében jutott el hozzánk „Albrecht Dürer és kora – I. Miksa császár diadalmenete” címet viselő kiállítási katalógus. 96 művet tartalmaz, főként fa- és rézmetszetek, rézkarcok, toll ill. körrajzok található meg benne. (A katalógusban szereplő művek, a „válogatás a kassai Kelet-Szlovákiai Múzeum grafikai gyűjteményének Henszlmann-hagyatékából” címet viselő kiállításon volt látható március 31-től május 28-ig a Szentendrei Képtárban (Fő tér 2-5).)

Egy másik a tavalyi évben kiadott kiállítási katalógust is magunkénak tudhatunk, amely Triznya Mátyás (1922-1991) festőművész alkotásait tartalmazza.

Előkészületben: Györe Pál: Útmenti kereszték Abonyban. (Abonyi Szemle Várostörténeti Folyóirat 1.) Előjegyezhető a Múzeumban. Ezúton szeretnénk minden tisztelt előfizető türelmét kérni a folyóirat megjelenésével kapcsolatban.

Felhívás

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága felhívása:

Az 1956-os forradalom 50. évfordulója alkalmából a Pest megyei múzeumok is különös figyelmet kívánnak fordítani a forradalomhoz kapcsolódó – gyakran máig ismeretlen – események felkutatására.

Megyénk sajátos földrajzi helyzetéből következően a főváros közeli településeken lakók nemcsak a helyi-, hanem a Budapesten zajló történéseknek is részesei lehettek. Sajnos az elmúlt 15 évben a forradalom értékelése körül kialakult viták mellett kisebb hangsúlyt kapott a fővároson kívül történt események feltárása, s az ezekhez kapcsolódó tárgyak, dokumentumok gyűjtése.

A Múzeumigazgatóság és a PMMMI váci Tragor Ignác Múzeuma a Hincz Gyűjteményben 2006. októberében nyitja meg 1956-ra emlékező megyei időszaki kiállítását. Szeretnénk, ha ezen a tárlaton a forradalomnak olyan részletei és dokumentumai is bemutatathatók lennének, amelyekről eddig nem jutottak el hozzánk információk.

Kérünk minden Pest megyei lakost, akinek emléke vagy ismerete van a megye bármely településén személyesen átélt eseményről vagy családtagjával, ismerősével, munkahelyi kollégájával történekről, a budapesti események helyi hatásáról, a megtorlás megnyilvánulásairól, értesítse a Pest Megyei Múzeumok Igazgatóságát vagy a megyei múzeumi szervezet bármelyik intézményét.

A visszaemlékezéseket (megegyezés szerint) hang- vagy képdokumentációval szeretnénk rögzíteni.

Keresünk tárgyakat és dokumentumokat, melyek az 1956-os forradalommal kapcsolatosak (plakátokat, fényképeket), a kort idéző használati eszközöket is.

Szeretnénk, ha készülő kiállításunkkal a lehető legteljesebb képet adhatnánk az eseményekről és a megtorlásról, s ezek a most feltárandó adatok és tárgyak a megyei múzeumok állandó kiállításait gyarapítva az évfordulás események után is megismerhetőek maradnának gyermekeink, unokáink számára.

Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága (2000 Szentendre, Fő tér 6., tel.: 26-310-244, fax: 26 310-790, pmmi.titkarsag@ella.hu)

Régészeti emlékeink, új feltárások

A rézkor Abony környékén

Gondolom, sokan jártak már önök közül a Szelei úton Újszilvás felé. Hitték volna, hogy a várost elhagyva egy közel 6000 éves település felett teszik meg az útjukat? Ne hibáztassák magukat, 2003-ig ezt még senki sem sejtette... Ebben az évben kezdődtek meg a 4-es út a várost elkerülő szakaszának megelőző feltárásai. Az adott térségben több időszak leletei is előbukkantak, de a korábban még a szélesebb környéken vizsgálódva is akárcsak egyetlen árva a rézkorba sorolható lelet sem volt. Így aztán a feltárások során minket is nagy meglepetésként ért a leletanyag ilyen bősége mennyisége, és a történelem megismerésének szempontjából igen meghatározó jellege. Miért is fontos ez az időszak? A rézkorban a korábbi neolitikumhoz (újkőkör) képest az életmód megváltozását tapasztalhatjuk. A korábbi földművelő népcsoportok legeltető állattartással kezdenek foglalkozni, amely rengeteg vándorlással- új legelőterületek felderítésével, kiaknázásával jár. Hogyan is jelentkezik ez egy ásatáson? A korábbi igen jól megfogható és jelentős számban ismert házak -a hosszú egyhelyben lakás következményei- száma lecsökken, gyakorlatilag rövid időszakon keresztül használt építményekről beszélhetünk amelynek nyomait igen nehéz észrevenni. Ilyen –a kutatás számára eddig ismeretlen -házakra bukkantunk itt Abony térségében. Az épületek kisméretűek, néhány oszloppal alátámasztott volt a tetejük és feltehetőleg náddal volt fedve. Különös szerencsénknek tarthatjuk, hogy nemcsak egyetlen, hanem számos épület nyomait sikerült feltárunk. Ezen épületek nagyjából téglalap alakúak. Érdekeség, hogy a 2005-ös ásatási évadban, a házcsoportok déli szélénél sikerült a telepet körülhatároló árkot is megvizsgálnunk.

A kor embere főként szarvasmarhatartással foglalkozott legelőről legelőre hajtva állatait. A szarvasmarha tartásra a bizonyítékunk az igen nagy mennyiségű csontanyag. Fontos megjegyezni, hogy a csontok között előfordult őstulokcsont is, mely a hús célú vadászat bizonyítéka.

A rézkor használati tárgyairól képet kaphatunk a megtalált kerámiaanyagból, mely a leletanyag oroszlánrészét képezi. Az otthon használt edények, fazekak, tálak, csészék, bögrék nem csak a hétköznapi életből villantak fel képeket, de a népcsoport vándorlásait, eredetét is nyomon tudjuk követni általuk. Érdekes megfigyelni, hogy a folyamatos vándorlás mennyire jelentős szerepet játszik a kereskedelemben. A kerámiaanyag párhuzamait megtalálhatjuk Európa délkeleti részén, de az Abony környéki anyagban jelentkeznek a Dunántúlról származó importok is.

Fontos még megemlíteni a fémtárgyakat. A réz, amiről az időszak a nevét kapta, csak csekély mennyiségben bukkan fel- néhány eszköz-rézből készült ár képében.

A korszak vallási életébe adnak betekintést az igen szép számban feltárt sírok. A mellékletes temetkezés divatja jól példázza a halottról való gondoskodás, a túlvilágkép meglétét. A temetkezés rítusa csontvázas, a váz gyakran valamelyik oldalán fekszik többnyire számos kerámiával körbevéve. Ilyen sírból került elő a majdnem teljesen ép ún. puttony alakú edény, valamint sok szép általában kisméretű edényke.

Fontos a mindennapi élet megismerése szempontjából az egyik gödörben feltárt két nagyméretű edény. A lelet érdekessége, hogy az edényekben sikerült ételmaradványokat kimutatni, melyek a kor táplálkozási szokásainak megismerésében segíthetnek.

Összességében elmondhatjuk, hogy a 4-es út megelőző feltárása kapcsán igen sok új információval sikerült gazdagítanunk a Kr.e IV. évezred életmódjának megismerését.

Ezúton szeretném megköszönni a több éve az ásatáson dolgozó abonyi munkások segítségét.

Rajna András régész

Felhívás

Ezúton szeretnénk megköszönni mindazoknak, akik adójuk 1%-át az *Abonyi Lajos Falumúzeum Baráti Körének ajánlotta fel!*

Kúria-program

Közel sem régi fényükben tündökölnék már, és nem tombol bennük a 19. századra és a városra jellemző nemzeti érzés, magyarságtudat, de megkopott, későbbi (át)építőiktől kapott praktikuság-szempontú, célnak megfelelő, toldozott-foltozott (ál)kőntösük alól is ontják magukból ezek a büszke épületek az építetők iránt kijáró tiszteletet. 68 nemesi család gazdálkodott itt hosszabb-rövidebb ideig, 31 kúriából, kastélyból és úrilakból folyt a helyi gazdaságok irányítása. A művészetek iránti tisztelet és szeretet jól megfér egymással, azokkal a politikai vitákkal, melyek falaik között folytak.

Ezek a nemesi szerveződések voltak egykor a város kulturális életének legfontosabb mozgatói és mecénásai.

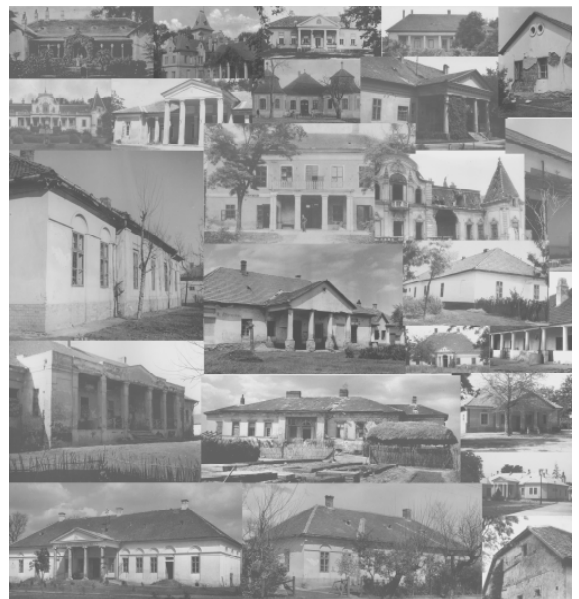
31 kúria és kastély emeltetett a 19. század folyamán és 15 kúria és kastély bontatott le és hordatott el a 20. század 60-as éveinek végéig. Kastélyokat és kúriákat emeltettek a nemes építetők, majd ítélték pusztulásra a pusztítók, példát statuálók. Hatalmas kertekben nőttek az évszázados fák és kerteket alakítottak angolparkokká, szolgálva ezzel mindenki számára a nyugalmat, pihenni vágyást. De az „előírt” társadalmi együttélés szabályainak ellentmondó emberkéz alkotta természet-szigeteknek is pusztulnia kellett.

Kő kövön nem maradhatott!

Évtizedek teltek el, generációk nőttek fel. Tanítottak iskolák máshogy és mást, de kavargó világunkban, a civil kezdeményezések között ráébredt az ember a romos épületek fontosságára, egy letűnt korban élt ősök üzenetére, melyet talán Abonyi Lajos író fogalmazott meg a legőszintebben:

„Nem olyan rossz ez a szegény magyar nép, mint amilyennek látszik ha elbolondítják. Lesz még becsületes jó világ...”

Abony város kúria-programjának célja, hogy ezeket az értékeket az utókor számára megőrizze, és méltó módon hasznosítsa a helyi emberek büszkeségére és az ide látogatók örömeire.

2004